

Biblioteca Oberta

Guia d'audiovisuals

DARRERE DE LA CÀMERA: ANÈCDOTES DE CINE

Biblioteca Central, c/ Solades, 25

Tel. 964 547 230

www.bibliotecaspublicas.es/vila-real/

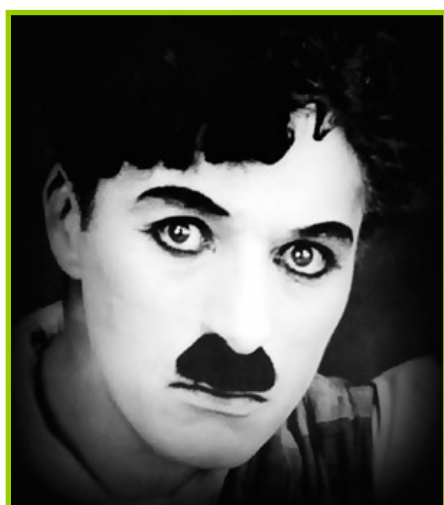
biblioteca@ajvila-real.es

Horari: de 9 h a 20.30 h

Núm. 19 octubre 2009 © SMB Vila-real

La primera projecció, la primera anècdota

El 1895, **Auguste i Louise Lumière** van fer història en donar la primera exhibició pública d'una imatge en moviment. Es tractava del film *l'ARRIVÉE d'UN TRAIN À LA CIOTAT*, en la qual en a penes un minut de duració es veia arribar un tren de vapor a una estació. El públic, fins i tot no familiaritzat amb les locomotores i moltíssim menys amb el cine, va eixir espantat de la sala on es projectava, en creure que el tren se'ls venia damunt.

Chaplin va crear un personatge inimitable

Des de llavors no han deixat de succeir-se anècdotes lligades al món del cine que no han fet més que ajudar a la mitificació d'aquest ja de per si mitòman art. N'hi ha que han passat a formar part del repertori popular, com aquella que assegura que Chaplin es va presentar a un concurs d'imitadors d'ell mateix i no va arribar ni a la final, anècdota que el mateix Charlot relataria per al *Chicago Herald*, el 15 de juliol de 1915.

Rodatges accidentats

A mitjans de maig de 1951, Katherine Hepburn i Humphrey Bogart, a qui acompanyava la seua esposa Lauren Bacall, van arribar al Congo belga (actual República del Congo) per a rodar *LA REINA DE ÀFRICA* (Huston, 1951), basada en la novel·la homònima de C.S. Forester. La pel·lícula narra, en to de comèdia i aventura, el singular viatge que un bevedor esparracat i simpàtic i una missionera melindrosa però encantadora realitzen per un perdut riu africà en plena

guerra mundial. El títol del film es refereix al nom de la desballestada barca en què realitzen el seu periple. Paradoxalment, el dur Bogart va guanyar el seu únic Oscar amb aquesta interpretació, tan còmica com magistral. El rodatge va estar infestat de contratemps: atac de cor d'un guionista, cabanyes sense camerino ni excusats, calor abrasadora, interrupció per pluges torrencials, contínues malalties, etc. Però l'anècdota que ha quedat per a la posteritat és que tot l'equip de rodatge va caure malalt de disenteria. Tan sols dues persones es van salvar: Huston i Bogart.

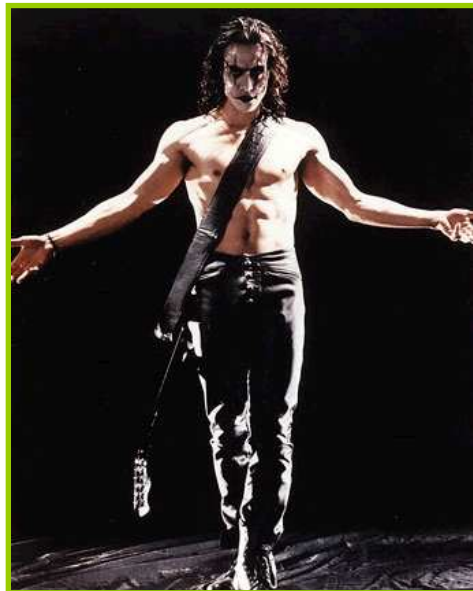
En *La reina de Àfrica*, el whisky va ser el millor remei contra la disenteria

L'explicació és que mai van beure aigua, només el *whisky* que s'havien portat d'Amèrica.

També amb disenteria van acabar els equips de producció d'altres pel·lícules rodades en deserts com *EL PACIENTE INGLÉS* (Minghella, 1996) o *LA GUERRA DE LAS GALAXIAS* (Lucas, 1977), en la qual, a més, es va donar el curiós cas que, després de 50 anys de sequera contínua en el desert de Tunis, una pluja torrencial va obligar a retardar el rodatge unes quantes setmanes.

Encara que *EL EXORCISTA* (Friedkin, 1973) va resultar ser un èxit sense precedents en el gènere de terror, el públic va començar a omplir les sales al principi més per les històries que s'havien filtrat del rodatge de la cinta que pel contingut d'aquesta, com ara accidents inexplicables que van acabar amb la vida de nou persones de l'equip o excentricitats del director i dels productors, que van arribar a contractar un sacerdot per a realitzar un exorcisme real en el plató. Per si

fóra poc, al terme del rodatge Friedkin va traslladar la postproducció al núm. 666 de la Quinta Avenida, on estaven les sales de muntatge de Warner, la qual cosa no va fer més que alimentar la llegenda de pel·lícula maleïda.

Brandon Lee caracteritzat per a *El cuervo*

Però, potser, la mort accidental més coneguda i comentada en un rodatge siga la de Brandon Lee durant la gravació d'*EL CUERVO* (Draven, 1994): a algun responsable de les armes del set de gravació se li va escapar una bala real en el carregador on havien d'haver-hi només bales de salva i el pobre Brandon va rebre un tir en l'abdomen que va acabar amb la seua vida unes poques hores després. Es comenta que l'últim que se li va sentir dir va ser “corten”, i que tots els que allí estaven ho van agafar com una broma més del jove.

Cenyir-se al guió

De John Ford es contenen diverses anècdotes que exemplifiquen molt bé el seu caràcter astut i extravertit. Una d'elles assegura que va rebre durant el rodatge de *CENTAUROS DEL DESIERTO* (1956) la visita del delegat de producció per a dir-li que portava deu dies de retard. Ford va agafar el guió, va arrancar sense immutar-se deu seqüències a l'atzar i va dir: “Acabo de recuperar-los”.

No tan radicals, però sí igual de capritxosos, eren els canvis de guió per a *EL RESPLANDOR* (Kubrick, 1980), fins a tal punt que Nicholson va acabar entrant en còlera amb el director, guionistes i productors i va optar per deixar

d'aprendre-se'l de memòria i estudiar-ho al dia o improvisar segons vinguera al cas.

Hi ha altres casos en què els guions s'han mantingut en un secretisme tal, que ni els actors coneixien el desenllaç de la trama. Així, en el tercer lliurament de *LA GUERRA DE LAS GALAXIAS* (Lucas, 1977-2005), l'actor que interpretava a Darth Vader, David Prowse, no sabia realment si al final resultava ser veritat que Vader era el pare o no de Luke. El diàleg original va ser canviat finalment per un altre en doblar-ho James Earl Jones, amb la qual cosa el secret es va mantindre fins i tot en el rodatge.

El cine com a carnestoltes

Des que apareguera un afroamericà amb un salacot caracteritzant el dimoni en *NIGHT OF THE GHOULS* (Wood, 1959), han sigut diversos els empastres d'*atrezzo* que

Una de les escenes no retallades de *Centaurus del desierto*

ha donat el cine, com les calces que es van encabotar a portar actors de la talla de Bogart en *CASABLANCA* (Curtiz, 1942) o Michael Keaton en *BATMAN* (Burton, 1989) per a no aparèixer més baixos que les seues companyes de repartiment (Bergman i Basinger, respectivament); o els gitanos tenyits de ros per a simular nòrdics en *CONAN EL BÀRBARO* (Milius, 1982). Oliver Stone, un dels guionistes del film, va ser també responsable d'una de les caracteritzacions més grolleres del cine actual, en

tenyir de ros (de nou) a Collin Farell per a *ALEXANDER* (2004) i oblidar-se de les seues poblades i fosques celles.

Però també els supòsits experts en la matèria han deixat píflies per a la història: en els Oscar de l'Acadèmia de l'any 1969, *2001: UNA ODISEA DEL ESPACIO* (Kubrick, 1968) no va ser nominada a Millor Maquillatge perquè l'Acadèmia va pensar que els simis usats en el principi de la cinta eren de veritat. El premi, curiosament, va acabar en mans d'*EL PLANETA DE LOS SIMIOS* (Schaffner, 1968).

Kenny Baker, actor que interpretava a R2-D2 en *LA GUERRA DE LAS GALAXIAS* no sentia res quan estava dins del robot. Havien d'avisar-lo que havia de començar a rodar o parar-se amb l'avançat mètode de pegar-li amb un martell en

Baker en un descans del rodatge

el cap. El seu company de repartiment i de fatigues, Anthony Daniels, l'actor que interpretava a C3PO, es torrava literalment dins de l'armadura. Havien de passar-li un refresc a través d'una palleta cada pocs minuts perquè l'actor es refrescara, i per a descansar havia de recolzar-se en una taula inclinada, ja que no podia ajupir-se. A causa de la calor, perdia dos quilos diaris. Es va desmaiar inenarrables vegades durant el rodatge.

Una altra disfressa incòmoda va ser la que va haver de patir Doug Jones (el Fauno) per a *EL LABERINTO DEL FAUNO* (Del Toro, 2006), perquè els mecanismes en la disfressa que feien moure les seues expressions facials no el deixaven escoltar les frases dels seus companys de repartiment, per la qual cosa no sols va haver de memoritzar les seues pròpies frases en espanyol (un idioma que no parla),

sinó també les frases d'Ivana Baquero (Ofelia) per a saber quan havia de dir les seues.

Estrelles per un dia

Per cert, les siluetes dels dos mítics robots de la saga *Star Wars* apareixen dins de la nau de *ENCUENTROS EN LA TERCERA FASE* (1977) i com a jeroglífics en *INDIANA JONES Y EL REINO DE LA CALAVERA DE CRISTAL* (2008), com a senyal còmplice entre el seu director, Spielberg, i George Lucas, productor.

D'aparicions estel·lars està plena la història del cine. Algunes són mítiques, com les que feia el mateix Hitchcock en les seues pel·lícules, aparicions que li van donar més d'un mal de cap, perquè el públic va arribar a interessar-se més per intentar descobrir el director en la pantalla que per la trama mateixa de les pel·lícules. Al final, el mag del suspens va decidir eixir només començar el metratge, perquè l'espectador poguera centrar-se en l'argument del film.

Hi ha col·laboracions que passen més desapercbudes,

Cooper i Schoedsack disparant contra la seua pròpia criatura

com la que van fer Merian Cooper i Ernest Schoedsack, director i productor de *KING KONG* (1933)

respectivament, que no són ni més ni menys que els pilots que disparen a la criatura en l'Empire State Building. De fet, són nombrosos els directors

que segueixen l'exemple de Hitchcock: així, els germans Wachowski apareixen com a netajavidres en *MATRIX* (1999);

a Peter Jackson se li veu en la posada *El Pony Pisador* de la primera part de la seua trilogia; Martin Scorsese és un dels clients del taxi que conduïa De Niro en *TAXI DRIVER* (1976).

Altres col·laboracions són més aviat senyals per a cert públic iniciat, com les que realitza Stan Lee en les pel·lícules de superherois que ell mateix va crear per a la Marvel com ara *SPIDERMAN* (Raimi, 2002), *DARE DEVIL* (Johnson, 2003), *HULK* (Lee, 2003), *LOS 4 FANTÁSTICOS* (Story, 2005), etc.; o la que va realitzar Bob Kane, creador de Batman, en la primera pel·lícula de la saga. També anecdòtica va ser la participació de Charlton Heston en la revisió que Burton va fer d'*EL PLANETA DE LOS SIMIOS* (2001), perquè va fer d'humà protagonista en la versió original i de simi ancià en el remix.

Real com la *pel·li* mateixa

Es conta que en la versió de 1924 de *QUO VADIS?* (d'Annunzio i Jacoby), concretament per a l'escena del coliseu, l'equip tècnic del film va decidir tenir 47 lleons sense menjar durant quatre dies; quan per fi els van soltar davant dels extres que feien de cristians, un dels animals es va escapar i va devorar un d'ells. Els espectadors, que creien que era tot un muntatge, es van posar a aplaudir i a cantar himnes cristians. Tot això va quedar rodat i va acabar formant part de l'edició definitiva.

Un dels *camafeus* de Stan Lee, en concret, per a *Los cuatro fantásticos*

Una altra anècdota prou espectacular va succeir en la versió de 1925 de *BEN-HUR* (Niblo), on, per a la famosa carrera de quadrigues, es va organitzar un concurs per a realitzar un torneig real, on el guanyador se'n portaria una quantiosa suma de dòlars. Durant la carrera, que va ser rodada i muntada en la versió final, va haver-hi diversos accidents molt seriosos, on un dels concursants va quedar greument ferit.

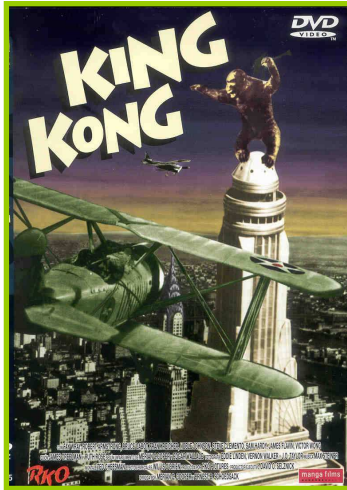

Wayne y McLaglen, induïts a la baralla per John Ford

Segons es conta, durant el rodatge d'*EL HOMBRE TRANQUILO* (Ford, 1952), John Ford va cridar John Wayne i li va dir que Victor McLaglen no estava parlant bé d'ell i que a més el seu personatge s'estava alçant amb el protagonisme de la cinta. De la mateixa manera va cridar a McLaglen i li va dir quelcom paregut sobre Wayne. Els resultats de tals confidències no es van fer esperar. En l'escena de la lluita entre els dos, el realisme va superar la ficció. McLaglen va acabar amb una xicoteta commoció i John Wayne amb dues fractures en les costelles. I tan amics. L'escena, això sí, és bona del tot.

A continuació oferim una llista de les pel·lícules que tenim a la Biblioteca i que giren al voltant d'aquesta guia. Entre claudàtors facilitem la signatura amb què es poden localitzar en les nostres prestatgeries.

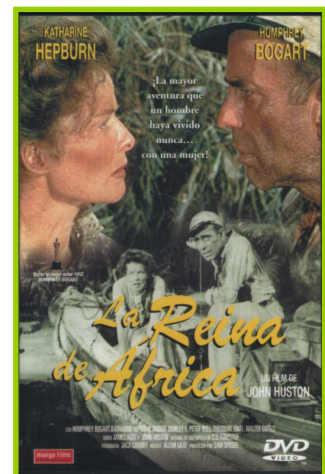
KING KONG (Cooper, 1933)

Un equip de cine se'n va a alta mar disposat a rodar una pel·lícula. En una illa ignota, descobreixen l'existència d'una tribu ancestral que segresta l'atractiva Ann, l'actriu protagonista, per a oferir-la en sacrifici ritual a Kong, un gegantí goril·la que acabarà enamorant-se de la xica i defenent-la de l'atac de criatures antediluvianes. Immediatament es decidirà transportar el sorprenent simi a Nova York, per a ser exhibit públicament. El contacte de King Kong amb un món que no és el seu i l'amor que sent per Ann precipitaran tràgicament els esdeveniments. [DVD 456]

LA REINA DE ÀFRICA (Huston, 1951)

Mentre a Europa s'inicia la Primera Guerra Mundial, Charlie Allnut (Bogart), un assaonat i alcohòlic mariner, abasteix els poblats de l'est d'Àfrica amb el seu xicotet vaixell de vapor. Quan el reverend Samuel és assassinat, Allnut oferirà a la germana d'aquest, Rose (Hepburn), portar-la amb el seu vaixell. El viatge serà perillós i estarà ple de riscos als quals caldrà sumar l'enfrontament entre els dos protagonistes pels seus caràcters oposats. [DVD 416]

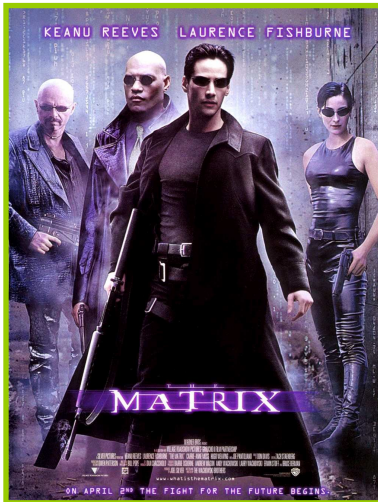

LA GUERRA DE LAS GALAXIAS (Lucas, 1977)

Els cavallers Jedi han sigut exterminats, i l'Imperi governa la galàxia amb puny de ferro. Un xicotet grup de rebels ha gosat enfrontar-se a l'Imperi i ha aconseguit fer-se amb els plànols secrets de l'arma més poderosa de l'Imperi: l'Estrela de la Mort. El servent més fidel de l'emperador, Darth Vader, ha de trobar els plànols i descobrir on es troba la base rebel. La princesa rebel Leia envia un senyal de socors que és interceptada per un senzill xicot, Luke Skywalker, qui s'enfronta al repte de rescatar-la i ajudar els rebels a derrocar l'Imperi. [DVD 568]

MATRIX (Wachowski, 1999)

La percepció: el nostre món és real. La realitat: aquest món és un somni, una complicada trampa elaborada per un programa d'ordinador d'intel·ligència artificial que controla la nostra vida. Deformació de la ment. Efectes visuals d'última tecnologia. Acció espectacular. Keanu Reeves i Laurence Fishburne mamprenen una batalla per a alliberar la humanitat en Matrix, un *ciber-thriller* escrit i dirigit pels germans Wachowski. La història penetra en la teua ment, els efectes especials superen tot l'imaginable endinsant-se en un nou concepte dins de la realització cinematogràfica. [DVD 527]

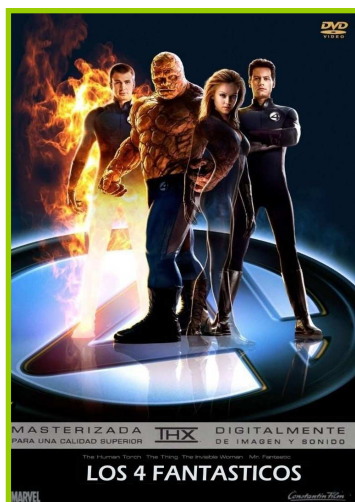
EL LABERINTO DEL FAUNO (Del Toro, 2006)

Ofelia, una xiqueta de 13 anys, es trasllada juntament amb sa mare Carmen, convalescent a causa d'un avançat estat de gestació, fins a un xicotet poble en què es troba destacat Vidal (Sergi López), un cruel capità de l'exèrcit franquista, nou marit de Carmen i pel qual Ofelia no sent cap afecte. La missió de Vidal és acabar amb els últims vestigis de la resistència republicana, amagada en les muntanyes de la zona. Una nit Ofelia descobreix les ruïnes d'un laberint on es troba amb un faune (Doug Jones), una estranya criatura que li fa una increïble revelació. A partir de llavors, la fantasia de la xiqueta s'entremescla amb la crua realitat que la rodeja. [DVD 716]

LOS 4 FANTÁSTICOS (Story, 2005)

Com a resultat d'una exposició accidental a una radiació còsmica, quatre astronautes es converteixen en els més increïbles superherois de tots els temps: però també el patrocinador de la missió espacial ha patit una transformació que aprofitarà per a fins foscos...el conflicte està servit. Carregada d'acció imparabile, moltes carcallades i impressionants efectes especials, *Los 4 Fantásticos* promet diversió de principi a fi. [DVD 891]

ALTRES TÍTOLS

✓ <i>El hombre tranquilo</i>	791.43-22 HOM
✓ <i>2001: Una odisea en el espacio</i>	DVD 112
✓ <i>El planeta de los simios (1968)</i>	DVD 99
✓ <i>Encuentros en la tercera fase</i>	DVD 472
✓ <i>Centauros del desierto</i>	DVD 104
✓ <i>Spiderman</i>	DVD 886
✓ <i>Daredevil</i>	DVD 912
✓ <i>Los 4 Fantásticos & Silver slide</i>	DVD 910
✓ <i>Hulk</i>	DVD 908

Per a saber-ne més:

- ✓ Baeylie, C. *Películas clave de la historia del cine : [los directores, los actores, los argumentos y las anécdotas mas interesantes* -- Barcelona : Ma Non Troppo, D.L. 2006. [791.43(091) BEY pel]
- ✓ Torres, A. M. *100 años de cine, 100 películas, 100 directores, 100 actrices, 100 actores* -- Madrid : Alianza, D.L. 1995 [791.43(091) TOR cie]
- ✓ <http://www.sabiask.com/sabiasque/cine/>

Traducció i correcció: Promoció Lingüística